

مروری بر

مسأله مطالبات معوق بانکها

تا فساد هست، هیچ امری اصلاح نخواهد شد.

که در پایان بهمن ماه سال گذشته، بدهی‌های بخش دولتی به سیستم بانکی، به رقم ۳۴۰۰۰ میلیارد تومان رسیده که نسبت به اسفند ۸۷ حدود ۱۷ درصد افزایش داشته است. البته این آمارها گویای این واقعیت هم هستند که در کنار بانکهای دولتی، بانکهای خصوصی نیز یک منبع مهم برای دولت بوده‌اند و دولت در این چند سال از قرض گرفتن از این بانکها نیز کوتاهی نکرده است.

علل ایجاد مطالبات معوق

سید محمد جهرمی، مدیرعامل بانک صادرات ایران، در جمع خبرنگاران در پاسخ به سؤالی درباره علل مطالبات معوق بانکها اظهار داشت: معوقات بانکها، دو دلیل درون بانکی و برون بانکی دارد که علت برون بانکی، رکود اقتصادی و وضعیت نامطلوب اقتصادی شرکت‌های تولیدی است و علت درون سازمانی هم ناشی از سنتی بودن بانکداری ایران است. به گفته وی، بانکها به جای بررسی طرحها، وثایق را افزایش می‌دهند، در حالی که باید طرح مورد بررسی کامل از لحاظ مالی و اقتصادی قرار گیرد. وی تصریح کرد: متأسفانه بانکهای ایرانی به دلیل کمبود نیروی کارشناسی در داخل سازمان خود و برون سپاری نکردن کار کارشناسی، همچنین استفاده نکردن از خبره‌های هر بخش، تسهیلات را به طرحهایی داده‌اند که اکنون آنها را گرفتار معوقات کرده است. وی تصریح کرد: نبود بیمه اعتباری هم از دیگر دلایل ایجاد مطالبات معوق است، در حالی که در تمام دنیا بانکها بخشی از ریسک یک پروژه بزرگ را به شرکت‌های بیمه منتقل می‌کنند و آن بیمه هم ریسک پذیرش شده را در بازار بیمه توزیع می‌کند. جهرمی تأکید کرد: در بحران اقتصادی دنیا، هر بانکی که از بیمه اعتباری استفاده کرده بود، توانسته است روی پای خود بایستد، ولی بانک‌هایی که از بیمه استفاده

مروری بر مسأله مطالبات معوق بانکها که به ویروس یا سرطان خون شبکه بانکی تشبیه شده، یادآور یک ضرب‌المثل عامیانه است: روزی راهزنان به کاروانی حمله کردند و دست به تالان زدند، یعنی همه کالاهای تجاری را به غارت بردند. غلام تاجر مالباخته که شاهد صحنه بود و در عین حال، می‌دانست که تاجر یک قطعه اسکناس صدتومانی را برای روز مبادا در زیر پالان اسب مخفی کرده، آهسته به سمت اسب حرکت کرد، در حالی که زیر لب می‌خواند: حالا که تالان تالانه - صد تومن هم زیر پالانه!

طبقه‌بندی مطالبات

مطابق طبقه‌بندی‌های مرسوم و رایج، آن دسته از مطالبات بانکها که بین شش تا ۱۸ ماه از تاریخ اولین سررسید آنها گذشته باشد، به عنوان مطالبات معوق طبقه‌بندی می‌شوند. وزیر امور اقتصادی و دارایی در اواسط اردیبهشت‌ماه گذشته، رقم مطالبات معوق بانکها را که به عنوان ویروس شبکه بانکی شناخته شده، معادل ۴۵۶۰۰ میلیارد تومان اعلام کرد و گفت: ۱۱۰۰ شرکت مطالبات معوق را به خود اختصاص داده‌اند و ۳۷ درصد از مجموع مطالبات معوق هم مربوط به ۱۰۰ شرکت است که بالاترین ارقام مطالبات معوق را دارند. به گفته وی، در مجموع، ۲۳ درصد تسهیلات پرداختی توسط شبکه بانکی، به مطالبات معوق تبدیل شده و بانک مرکزی در نظر دارد که این رقم را در سال جاری به ۱۰ درصد کاهش دهد. وی ۲۰ درصد مطالبات معوق را متعلق به بخش دولتی و ۸۰ درصد آن را متعلق به بخش غیردولتی می‌داند.

بدهی دولت به سیستم بانکی

آمارهای منتشر شده از سوی بانک مرکزی نشان می‌دهند

آن دسته از مطالبات بانکها که بین شش تا ۱۸ ماه از تاریخ اولین سررسید آنها گذشته باشد، به عنوان مطالبات معوق شناخته می‌شوند.

دولت در این چند سال، از قرض گرفتن از بانک‌های غیر دولتی هم کوتاهی نکرده است.

دولت در سیستم بانکی دخالت دارد، نمی‌توانیم انتظار کاهش مطالبات را در آینده داشته باشیم.

اما گروهی دیگر از کارشناسان که گردش پول در نظام بانکی را به گردش خون در بدن موجود زنده شبیه می‌کنند، معتقدند که مطالبات معوق به مثابه سرطان خون است که اگر به جان موجود زنده‌ای بیفتد، نجات از آن مشکل است. به عقیده آنان، در اقتصادی که مطالبات معوق بانک‌ها حدود ۲۰ درصد از نقدینگی کشور و ۱۰ درصد از تولید ناخالص داخلی را قفل نموده، نمی‌توان از خطرات ناشی از آن غفلت نمود، زیرا بقای سیستم مالی بر این فرض استوار است که بانک‌ها کار قرض دادن پول را ادامه دهند و بدهکاران هم سود واصل و وام‌های دریافتی را پرداخت کنند تا پول از گردش خارج نشود. به همین علت، در تحقیقات بسیار زیادی که در کشورهای مختلف در مورد ورشکستگی بانک‌ها به عمل آمده، بر موضوع مطالبات معوق به عنوان یک عامل مهم تأکید شده است.

در پشت پرده چه خبر است؟

فریدون خاوند، تحلیلگر اقتصادی هم‌اوجگیری شگفت‌آور حجم مطالبات معوق بانک‌ها در جمهوری اسلامی را یکی از تازه‌ترین مظاهر نابسامانی‌های عمیقی می‌داند که نظام بانکی ایران را، طی دورانی طولانی، از ایفای وظایف اصلی خود در پیشبرد توسعه کشور باز داشته است. آنچه در این میان بیش از همه جلب توجه می‌کند، اوجگیری چشمگیر این مطالبات در چند سال اخیر است. خبرگزاری فارس به نقل از انتشارات بانک مرکزی جمهوری اسلامی می‌نویسد که مطالبات معوق و سررسید گذشته بانک‌ها

برخی از صاحب‌نظران معتقدند که نظام بانکی جمهوری اسلامی، به جای انجام وظیفه خود و پاسخگویی به نیازهای سرمایه‌گذاران و مصرف‌کنندگان ایرانی، به یکی از سرچشمه‌های فساد در کشور تبدیل شده است.

نکرده‌اند، به ورشکستگی کشیده شده‌اند.

اما فرید ضیاءالملکی، یکی از کارشناسان اقتصادی، از جمله علل افزایش معوقات بانکی را تفاوت نرخ سود بانکی و نرخ سود پول در بازار می‌داند و می‌گوید: در سال‌های اخیر، نرخ سود بانکی و نرخ سود پول، حدود دو تا سه درصد تفاوت داشته است که در این شرایط، مسلماً تسهیلات گیرندگان علاقه‌ای به بازپرداخت معوقات نخواهند داشت.

وی رکود اقتصادی را نیز عامل دوم افزایش معوقات عنوان کرد و افزود: براساس گزارش‌های معاون ارزی بانک مرکزی، از آنجا که قسمت عمده تولیدات واحدهای تولیدی در سال گذشته به فروش نرسیده است، لذا این واحدها با کاهش فروش مواجه شده‌اند و قادر به بازپرداخت تسهیلات بانکی نیستند.

این کارشناس اقتصادی پایین بودن نرخ ارز را عاملی دیگر برای افزایش مطالبات معوق بانکی دانست و گفت: وقتی که نرخ ارز متناسب با تورم نباشد، واحدهای تولیدی نمی‌توانند در مقابل کالاهای وارداتی و بازار فروش آنها مقابله کنند و با عدم تقاضای کالاهای تولیدی خود مواجه می‌شوند.

ضیاءالملکی سپس با اشاره به اینکه بخشی از تسهیلات بدون کارشناسی و به صورت دستوری به متقاضیان ارایه شده است، تصریح کرد: در مواقعی هم به دلیل ضعف قوانین سیستم بانکداری در خصوص وصول مطالبات و وثایق، بانک‌ها دو تا سه برابر ظرفیت خود تسهیلات ارایه می‌دهند.

از سوی دیگر دکتر هوشنگ شجری، کارشناس اقتصادی، با اشاره به اینکه رانت و روابط سیاسی دو عامل اصلی افزایش مطالبات معوق بانک‌ها هستند، گفت: در صورت اجرای صحیح خصوصی سازی در سیستم بانکی و حفظ استقلال بانک‌های خصوصی، می‌توان رقم معوقات بانکی را کاهش داد.

هوشنگ شجری سپس اظهار داشت: ساختار بانک مرکزی ایران مبتنی بر وابستگی به دولت است، به گونه‌ای که معمولاً در تصمیم‌گیری‌های خود تحت تأثیر فشارها قرار می‌گیرد. وی در ادامه بیان کرد: بانک‌های اصلی نیز دولتی هستند و به جای آنکه روابط مالی و اقتصادی در آنها حاکم باشد، بیشتر تحت تأثیر روابط سیاسی قرار می‌گیرند. این کارشناس اقتصادی افزود: به جای آنکه معیارهای متداول در سیستم بانکی، از جمله ارایه اعتبار، بازدهی و عدم ریسک در نظر گرفته شود، بیشتر روابط مبتنی بر رانت و نزدیکی به سیستم بانکی در مدنظر است.

وی به وابسته بودن بانک‌های خصوصی به دولت هم اشاره کرد و گفت: بانک‌های خصوصی هم به صورت غیرمستقیم وابسته به دولت هستند، به گونه‌ای که سهامداران عمده آنها نهادهایی هستند که ارتباطات مشخصی با دولت دارند. شجری خاطر نشان کرد: در چنین شرایطی، بخش اصلی وام‌ها و اعتبارات، غیراقتصادی شده و انتظار برگشت منابع نمی‌رود، به گونه‌ای که هر چقدر نفوذ و تسلط دولت بر سیستم بانکی بیشتر می‌شود، حجم مطالبات معوق بانکی افزایش می‌یابد. این کارشناس اقتصادی در ادامه تصریح کرد: تا زمانی که

و نهادهای اعتباری، از معادل هفت میلیارد دلار در اواخر سال ۱۳۸۴، به ده میلیارد دلار در اواخر سال ۱۳۸۵ و دوازده میلیارد دلار در شهریور ماه ۱۳۸۶ رسیده است. اگر این آمار را ملاک قرار دهیم، مطالبات معوق بانک‌های جمهوری اسلامی تنها در فاصله چهار سال، از هفت میلیارد دلار، به چهل میلیارد دلار رسیده و به بیان دیگر، تقریباً شش برابر شده است.

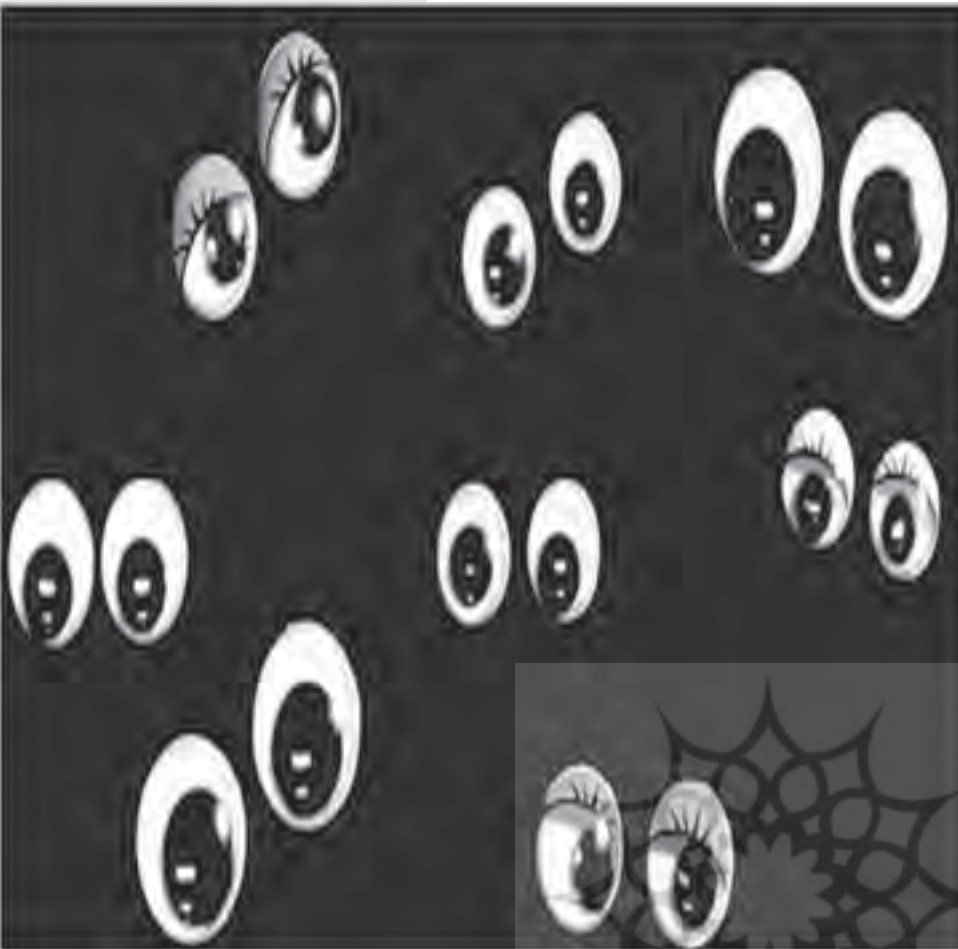
حسین ونایی، عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس شورای اسلامی، رقم واقعی مطالبات معوق بانک‌ها را در جمهوری اسلامی پنجاه هزار میلیارد تومان، معادل پنجاه میلیارد دلار، ارزیابی می‌کند، ولی در افشاگری‌های آقای ونایی، که از سوی خبرگزاری فارس انتشار یافته، علاوه بر حجم این مطالبات، نکات شگفت‌آور دیگری نیز دیده می‌شود که از ابعاد نابسامانی و فساد در جمهوری اسلامی حکایت می‌کند. به گفته او: هفتاد درصد معوقات بانکی به گردن بدهکارانی است که شمار آن‌ها کم‌تر از هزار نفر شخصیت حقیقی و حقوقی است.

حتی در کشورهای پیشرفته جهان، وجود چهل تا پنجاه میلیارد دلار "طلب مشکوک الوصول" (که در باز پس گرفتن آن‌ها تردید جدی وجود دارد)، یک زمین لرزه واقعی به وجود می‌آورد. به همین علت، چندی پیش، شماری از مسؤولان بانکی جمهوری اسلامی، از جمله محمود بهمنی، رییس کل بانک مرکزی، هشدار داده‌اند که اگر بدهکاران بانکی طی مدتی کوتاه تکلیف تعهدات خود را روشن نکنند، با جرایم تصاعدی روبرو خواهند شد. اما با توجه به گزارش‌های نگران‌کننده‌ای که درباره اوجگیری بیسابقه مطالبات معوق بانک‌ها در ایران انتشار می‌یابد، کار آمد بودن اولتیماتوم رییس کل بانک مرکزی بسیار بعید به نظر می‌رسد و چنین پیدا است که بخش مهمی از این مطالبات را باید "وام سوخته" به شمار آورد.

چرا چنین شده است؟

اکنون جا دارد و حتی واجب است این پرسش مطرح شود که چرا نظام بانکی جمهوری اسلامی با مشکل مطالبات معوق در سطحی معادل چهل تا پنجاه میلیارد دلار روبرو شده است، آن هم در شرایطی که میلیون‌ها نفر از شهروندان ایرانی برای دریافت تسهیلاتی بسیار ناچیز، از دستیابی به نظام اعتباری رسمی محروم‌اند و به ناچار به نزول خواران مراجعه می‌کنند و در دام وام‌هایی با نرخ بهره‌های بالای چهل درصد گرفتار می‌شوند؟ شواهد و قراین نشان می‌دهند که بخش مهمی از مطالبات معوق، در کام رانتخواران فرو رفته، صاحب امتیازاتی که با استفاده از نرخ بهره‌های بسیار پایین، بدون سپردن وثیقه و تضمین کافی، به وام‌های کلان دسته یافته‌اند و تا آنجا که بتوانند، از باز پس دادن آن‌ها کوتاهی می‌کنند.

سایت "الف" وابسته به احمد توکلی، رییس مرکز پژوهش‌های مجلس هم در پشت پرده مطالبات معوق بانک‌ها، رد پای فساد را می‌بیند و می‌نویسد که "از قرار معلوم، بخش عمده این بدهی مربوط به شرکت‌های دولتی، مدیران و ثروتمندان بخش غیردولتی و خلاصه افرادی است که به نحوی دستشان به وزیر و وکیل و رییس شعبه‌ای می‌رسیده و

احساس کرده و می‌کنند که از راه ارتباط و دوستی با بزرگان، می‌توانند از بانک‌های دولتی وام بگیرند و پس ندهند."

سایت "الف" سپس این پرسش را مطرح می‌کند: مدیران شعب بانک‌های دولتی که برای پرداخت کوچک‌ترین تسهیلات به مردم عادی و "بدون پارتی" انواع و اقسام ضمانت‌ها و سفته‌ها و ضامن‌ها را مطالبه می‌کنند، چطور باید در برابر معوقه‌های دانه درشت‌ها و "پارتی‌دارها" مسوولیتی نداشته باشند؟ چطور می‌شود قبول کرد که مسوولان شعب بانک‌های دولتی ضمانت‌های لازم را از تسهیلات گیران پولدار یا پارتی‌دار دریافت نکرده‌اند و اکنون در قبال این معوقه‌های هنگفت هیچ مسوولیتی ندارند؟ برپایه پرسش‌هایی از این دست، می‌توان گفت که نظام بانکی جمهوری اسلامی، به جای انجام وظیفه خود در پاسخگویی به نیازهای سرمایه‌گذاران و مصرف‌کنندگان ایرانی، به یکی از سرچشمه‌های فساد در کشور بدل شده است. در گزارشی هم که به تازگی از سوی سازمان "شفافیت بین‌المللی" انتشار یافت، ایران در میان صدوهشتاد کشور مورد بررسی، یکی از ده رکورد دار فساد در جهان معرفی شد.

با این حال، در بررسی وضعیت مطالبات معوق بانک‌ها در جمهوری اسلامی، وضعیت کنونی اقتصادی کشور را نیز نباید نادیده گرفت. در واقع، بخشی از این مطالبات، حاصل رکود شدید

**مدیر عامل بانک
صادرات ایران،
سنتی بودن نظام
بانکی و شرایط
نامطلوب اقتصادی
را از جمله دلایل
ایجاد مطالبات معوق
می‌داند.**

راهزنان به کاروان حمله کردند و دست به غارت زدند.

محل واقعی تأکید شده و در این رابطه برای بانک‌ها تکالیفی جهت تشدید کنترل‌های داخلی تعریف شده است. در این اطلاعیه همچنین تأکید شده است که واحدهای نظارتی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بر اجرای صحیح ضوابط مذکور نظارت خواهند داشت.

فقدان نظارت از سوی بانک مرکزی

اگرچه بانک مرکزی در اطلاعیه خود از نظام نظارتی دم می‌زند، اما عضو ناظر مجلس در شورای پول و اعتبار، نبود نظارت بانک مرکزی بر عملکرد بانک‌ها از حیث اجرای بانکداری بدون ربا و عدم نظارت بانک‌ها بر مصرف و چوه توسط مردم را از جمله عوامل مهم در ایجاد مطالبات معوق می‌داند و می‌گوید: بانک‌ها در جایی بسیار سخت می‌گیرند و در جایی دیگر با سهل گرفتن، وام‌های میلیاردی می‌دهند. غلامرضا مصباحی مقدم سپس خاطرنشان می‌کند: همین تناقض‌ها و سهل‌گیری‌ها باعث شده است که معوقات بانکی به ارقام بالا برسد. حتی هستند افرادی که بارها و به عناوین مختلف از یک یا چند بانک وام‌های کلان گرفته‌اند، به نحوی که در حال حاضر، جریمه تأخیرشان بیش‌تر از اصل وام دریافتی آنهاست.

وی سپس با تأکید بر این که جریمه را باید از متخلفان گرفت نه از کسانی که در مسیر تولید به مشکل برخوردانند، افزود: در حال حاضر، بانک‌ها برای تشخیص میان این دو احساس تکلیف نمی‌کنند و تمایزی قایل نمی‌شوند. مصباحی مقدم همچنین درباره نرخ شش درصدی جریمه تأخیر تأدیه وام تصریح کرد: اصل نرخ جریمه تأخیر شش درصدی، خود

کنونی در اقتصاد ایران است، زیرا بخش خصوصی، به دلیل مشکلات فراوانی که گریبانش را گرفته، نمی‌تواند به تعهدات خود در برابر بانک‌ها عمل کند. به عبارت دیگر، زیر فشار نابسامانی‌های اقتصادی، سرریز شدن کالاهای خارجی به بازار داخلی، بحران اقتصادی جهان، آشفته‌گی‌های ناشی از بحران سیاسی داخلی و بسیاری دیگر از عوامل، شمار روز افزونی از واحدهای تولیدی قدرت بازپس دادن وام‌های دریافتی خود را ندارند و تازه با جریمه‌های دیرکرد نیز روبه‌رو هستند.

کمیته رسیدگی به وصول مطالبات معوق

به دنبال مطرح شدن سؤالاتی از این دست، روابط عمومی وزارت امور اقتصادی و دارایی اعلام کرد که در راستای رسیدگی به پرونده‌های بدهکاران عمده سیستم بانکی، علاوه بر ستاد مبارزه با مفاسد اقتصادی در نهاد ریاست جمهوری، کمیته رسیدگی به وصول مطالبات معوق بانک‌ها نیز به سرپرستی وزارت اقتصاد و با مشارکت کلیه بانک‌ها با هدف رسیدگی به مطالبات معوق سیستم بانکی که شامل دو کارگروه می‌باشد، تشکیل شده است. مطابق اطلاعیه مزبور، از جمله مهمترین اقدامات انجام شده این کارگروه، استخراج اطلاعات مطالبات معوق، سررسید گذشته و مشکوک‌الوصول بانک‌ها در طبقه‌بندی‌های مختلف در پایان هر فصل و همچنین بررسی آمار مطالبات بانک‌ها از ۱۰۰ مشتری بدهکار عمده می‌باشد. بررسی آمار مطالبات در پایان اسفندماه سال گذشته بیانگر این مطلب است که پرونده مشتریانی که بالای ۱۰ میلیارد تومان بدهی دارند، ۲۸۶ فقره به مبلغ ۵۴۶۰۰ هزار میلیارد ریال است که معادل ۱۸ درصد کل مطالبات بوده است.

در طبقه‌بندی مطالبات براساس جدول فوق (مطالبات کمتر از یک میلیارد ریال و بیشتر از ۸۰۰ میلیارد ریال) ملاحظه می‌شود که مطالبات بیش از ۸۰۰ میلیارد ریال در پایان شهریور ماه ۸۸، در حدود ۲۸ هزار میلیارد ریال بوده است، در حالی که این رقم در پایان اسفندماه ۸۸، به ۱۳ هزار میلیارد ریال کاهش یافته و نشان دهنده ۵۴ درصد کاهش نسبت به شش ماهه اول سال در این طبقه بوده است.

بانک مرکزی هم با اشاره به تشکیل کارگروه معوقات بانکی ستاد مبارزه با مفاسد اقتصادی، محورهای برنامه‌ها و اقدامات این کارگروه را به منظور وصول مطالبات معوق بانک‌ها و جلوگیری از افزایش این رقم، تشریح کرد. مطابق گزارش روابط عمومی بانک مرکزی، کارگروه معوقات بانکی ستاد مبارزه با مفاسد اقتصادی، ضمن آسیب‌شناسی دقیق موضوع مطالبات معوق بانک‌ها، با برگزاری جلسات مستمر و منظم و اتخاذ تصمیماتی در راستای عدم ایجاد مطالبات جدید و کاهش مطالبات معوق، گام‌های مؤثری را برداشته و بخشی از مطالبات بانک‌ها نیز وصول شده است. بانک مرکزی در این اطلاعیه تصریح کرده است: به علاوه، در ضوابط سیاستی - نظارتی سال ۱۳۸۹ بر پرداخت تسهیلات متناسب با ارزیابی مشتریان و پیشرفت فیزیکی طرح‌ها و نیز نظارت بر مصرف تسهیلات پرداختی بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری در

اگر آمارهای بانک مرکزی را ملاک قرار دهیم، مطالبات معوق بانک‌ها تنها در فاصله چهار سال، از هفت میلیارد دلار، به چهل میلیارد دلار رسیده و به بیان دیگر، تقریباً شش برابر شده است.

بانک‌های خصوصی در کنار سرعت عملشان است.

سه پیشنهاد

سرانجام عضو کمیسیون اقتصادی مجلس، افشای اسامی بدهکاران کلان، پیگیری وصول مطالبات مربوط به تسهیلات خرد و نیز اهتمام دولت برای بازپرداخت بدهی‌های خود را سه پیشنهاد ارایه شده به کمیته مبارزه با مفاسد اقتصادی عنوان کرد.

غلامرضا مصباحی مقدم خاطرنشان کرد که معوقات بانکی به دولت مربوط نمی‌شود، بلکه در اصل برای مردم است و باید بازپرداخت شود.

این نماینده مجلس ادامه داد: تعدادی از دریافت کنندگان تسهیلات وجود دارند که قادر به بازپرداخت بدهی‌های خود به سیستم بانکی کشور هستند، اما متأسفانه این کار را انجام نمی‌دهند. بنابراین، دریافت کنندگان تسهیلاتی که با وجود توان بازپرداخت مبالغ، از این کار سرباز می‌زنند، باید تحت فشار قرار گیرند و اسامی آنها منتشر شود. وی در خصوص معرفی دانه درشت‌ها اظهار داشت: بعضی اوقات، معرفی افراد به جای افزایش اعتماد در جامعه، سبب تزلزل در اقتصاد کشور می‌شود و در برخی موارد دیگر معرفی آنها باعث می‌شود که جهت حفظ آبروی خود سریعاً به پرداخت بدهی‌های خود اقدام کنند.

این نماینده در کمیسیون اقتصادی مجلس در ادامه بیان کرد: عدم بازپرداخت تسهیلات خرد از طرف متقاضیان در بلند مدت به رقم بالایی رسیده و به افزایش معوقات در سیستم بانکی منجر شده که باید تمهیدات جدی برای وصول آنها اتخاذ شود.

وی با اشاره به اینکه دولت هم باید در بازپرداخت تسهیلات بانکی تمام تلاش خود را به کار گیرد، اظهار داشت: در این میان، بنگاه‌هایی هستند که باید جهت رسیدن به فعالیت‌های اقتصادی آنها از طرف سیستم بانکی برای بازپرداخت معوقات مهلت داده شود. در غیر این صورت، این معوقات تا ابد باقی خواهد ماند.

ابر و باد و مه و خورشید

مرور بیشتر در ابعاد این مسأله نشان می‌دهد که گویی "ابر و باد و مه و خورشید و فلک" دست به دست هم داده‌اند تا منابع بانکی در معرض اتلاف قرار گیرند، زیرا از یک طرف، قوانینی وضع شده‌اند که قابلیت اثرگذاری وثیقه‌ها را کاهش داده‌اند و حتی گاه دریافت وثیقه را غیر لازم اعلام کرده‌اند؛ و یا بانک‌ها را موظف کرده‌اند که به وثایق صورتی اکتفا کنند. علاوه بر این، مسؤولان نهادهای حاکمیتی، اعطای تسهیلات فاقد وثیقه معتبر را به بانک‌ها تحمیل کرده‌اند و دست کار گزاران سیستم بانکی را برای عدول از اصول و قواعد بانکداری باز گذاشته‌اند تا در مسیرهای انحرافی ترکنازی کنند. بدیهی است که این بیماری، یک علت محدود ندارد و با یک نسخه هم درمان نمی‌شود، بلکه مستلزم یک عزم و کار دسته جمعی است و نقطه آغاز قطعی و گریز ناپذیر هم مبارزه قاطع با زمینه‌ها و بسترهای فساد است، زیرا تا فساد هست، هیچ امری اصلاح نخواهد شد.

مشوق تأخیر است و باید جریمه‌ای تعیین شود که متخلف را دچار بحران کند، اما متخلف واقعی را، نه همه تأخیر کنندگان و کسانی را که به مشکل دچار شده‌اند.

راهکارهای پیش روی بانک‌ها

پناه‌الدین حسینی هاشمی، مدیرعامل بانک سرمایه نیز ضمن اشاره به راهکار پیش روی بانک‌ها برای وصول مطالبات‌شان، اظهار کرد: مطالبات معوق بانک‌ها، زاییده دو اصل است: یکی، بخش اختیاری و اراده فرد تسهیلات گیرنده و دیگری، تأثیر عوامل خارج از حیطه اختیار تسهیلات گیرنده که شرایط اقتصادی، تغییرات نرخ ارز، تورم، نرخ سود و جنگ‌ها را شامل می‌شود که مشمول بیمه می‌شوند. وی افزود: مبحث مهم، مسایل ارادی و اختیاری طرف قرارداد بانک است که اگر در بررسی‌ها دقت شود، این ریسک‌ها تا حدودی قابل شناسایی و مدیریت است.

مدیرعامل بانک سرمایه در ادامه خاطرنشان کرد: در شناخت مشتریان و تقاضای تسهیلات مختلف، چند فاکتور که با حرف انگلیسی C شروع می‌شوند، نقش مهمی را ایفا می‌کنند و اگر این قواعد رعایت شوند، تا حد قابل توجهی می‌توان از رشد مطالبات معوق جلوگیری کرد. حسینی هاشمی سپس عوامل Capital (سرمایه)، Character (شخصیت)، Capacity (ظرفیت)، Collateral (وثیقه یا ضامن) و Conditions (شرایط) را شرح داد و گفت: بانک‌های خصوصی با اعمال این اصول و عدم تکرار ضعف‌های بانک‌های دولتی، می‌توانند تا حد زیادی در وصول مطالباتشان نقش مؤثری را ایفا کنند. البته این امر نیازمند دقت عمل

**عضو ناظر مجلس
در شورای پول و
اعتبار عقیده دارد
که اصل نرخ جریمه
تأخیر شش درصدی،
خود مشوق تأخیر در
بازپرداخت مطالبات
بانک‌ها است،
در حالیکه جریمه
باید در حدی باشد
که متخلف را دچار
بحران کند.**